10 milijardi kuna

Autor Guste Santini
Nedjelja, 20 Prosinac 2009 21:38

Najprije informacija:

“Hrvatska narodna banka spremna je na proaktivnu monetarnu politiku kako bi se u 2010. godini potaknuo rast gospodarstva, odnosno banke počele kreditirati poduzeća, najavio je Željko Rohatinski, guverner HNB-a, u četvrtak na susretu s novinarima.

Ako komercijalne banke nisu spremne preuzeti rizik na sebe, mora postojati netko treći koji će to učiniti kako bi se potaknulo gospodarstvo i krediti odobrili onima koji svoje dugove mogu sevisirati, rekao je Boris Vujčić, zamjenik guvernera.

HNB-ova "potpora" u tom bi slučaju mogla dosegnuti 10 milijardi kuna. Uz postojeći višak likvidnosti u prekonoćnim depozitima banaka u visini 2 mlrd kuna, nedavnu deviznu intervenciju kad je emitirano također 2 mlrd kuna tu su i nove kune temeljem dolarskog zaduženja države, ukupno 4,5 mlrd kuna. Uz to, HNB je spremna realizirati odluku najavljenu prije nekoliko mjeseci o snižavanju obvezne rezerve sa 14 na 12 posto čime bi se oslobodilo još 6 milijardi kuna, odnosno oko 1,5 mlrd eura.”

Komentar.

Poslovne banke imaju opciju da svoj višak likvidnosti plasiraju hrvatskoj državi, koja je izjavila da se više neće zaduživati na domaćem tržištu, ili izvršiti povrat pozajmica, u iznosu od 600 milijuna eura, svojim vjerovnicima, uglavnom bankama-majkama. Eventualno vraćanje pozajmica imalo bi učinak smanjenja deviznih rezervi za 600 milijuna eura što nije ugodna priča za centralnu banku/državu odnosno ostale vjerovnike jer bi se taj povrat mogao različito tumačiti.

Odnos primarnog novca I novčane mase u korist je primarnog novca, što znači, zanemarimo li gotov novac u opticaju, da su depoziti poslovnih banaka kod centralne banke veći od depozita nebankarskog sektora kod poslovnih banaka. Taj odnos pokazuje restriktivnost monetarne I kreditne politike. Stoga, nije pretjerano tvrditi da postoji restriktivna monetarna I kreditna politika, posebice ako se usporedi odnos primarnog novca I novčane mase u tzv. “dobrim vremenima”.

Imajući u vidu značajan rast nelikvidnosti I, temeljem toga, deflacije centralna banka bi svakako željela da se podigne stupanj likvidnosti nebankarskog sektora putem povećanja kreditne aktivnosti poslovnih banaka. U tom smislu valja tumačiti prijedlog centralne banke.

Do sada centralna banka nije koristila svoj instrumentarij kako bi se kreditna aktivnost usmjerila u gospodarstvo a ne, što je bio običaj, u finalnu potrošnu. Na ovim stranicama I svojim radovima zalagao sam se za odlučnije usmjeravanja kreditne aktivnosti u gospodarstvo. Ovo je bilo moguće da se pored limita glede kreditne aktivnosti, dvanaest posto rasta plasmana, odredi za koliko mogu rasti krediti gospodarstvu a za koliko građanima. Tada se je to identificiralo kao mješanje u tržišni model privređivanja.

Kako poslovne banke “ne vjeruju” hrvatskom gospodarstvu to se poziva država da bude jamac-platac. Tako ćemo imati još više države I još veću preraspodjelu u gospodarstvu

temeljem odluka Nekoga. Izjave kako će postojati kriteriji podsijećaju me na bivša vremena kada su drugovi, u interesu udruženog rada, donosili odluke čiju su cijenu plaćali udruženi radnici. Sada bi cijenu plaćali porezni obveznici što je zapravo isto.

Ipak, postoji rješenje koje se može nazvati “principjelnim”. Radi se naprosto o otkupu budućeg deviznog priliva od strane HABOR-a za račun države. Na taj način sredstva bi bila usmjerena u izvozno gospodarstvo. Priča je vrlo slična nekadašnjim selektivnim kreditima za financiranje izvoznih poslova.

Moguće je rješenje da država smanji poreze na dohodak kako sam predložio u svojoj knjizi: Porezna reforma I hrvatska kriza. Smanjenje porezne presije na rad doprinijelo bi da radnointenzivne djelatnosti značajno smanje troškove svoga poslovanja I tako povećaju svoju konkurentnost. Usput rečeno, I danas je, kao što sam to smatrao 1995. Godine, značajna strukturna inflacija u Hrvatskoj I otuda, najvećim dijelom, galopirajuća nelikvidnost svih sektora, posebno države. Smanjenje porezne presije na rad značajno bi usporilo postojeću dinamiku rasta nezaposlenosti. Tako bi se povećao dug države za 10 milijardi kuna, povećao javni dug, odnosno deficit proračuna ali bi se porezna presija smanjila što je jedini ispravni put ukoliko želimo stvarati konkurentno gospodarstvo.

Oko milijardu I po eura veliki je novac I moguće ga je uz osmišljeni program multiplicirati. O problemima termalnih izvora I organizaciji života građana treće životne dobi pisao sam već prije. Zainteresirani čitaoci mogu u mojoj knjizi: Refleksije jednog Turanjaca naći više na tu temu. Radi se o novom projektu koji bi mogao značajno doprinijeti dinamiziranju gospodarske aktivnosti I poboljšanju krvne slike platne balance koja već godinama boluje od opake, sada već kronične, bolesti koja se zove deficit.

Mnoge je stvari moguće učiniti sa 10 milijardi kuna. Ukoliko se ta sredstva utroše postojećom filozofijom tada će se dug povećati I sutra će biti gore od onog što imamo danas.